

مبارزه با فساد و اجرای عدالت

دکتر علی مرادزاد

آبان ۱۳۹۷

مبارزه با فساد و اجرای عدالت

چاپ اول، آبان ماه ۱۳۹۷، شمارگان ۵۰۰ نسخه

نویسنده: دکتر علی مرادزاده

طراح: دکتر حسین مرادزاده. صفحه آرای و ویراستاری: مریم مرادزاده

سرشناسه:

مرادزاده، علی، ۱۳۴۰ -

عنوان و نام پدیدآور:

مبارزه با فساد و اجرای عدالت / علی مرادزاده.

مشخصات نشر:

تهران: انتشارات ناد، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری:

۳۲۰ ص.

شابک:

978-622-097011-4-۲۰۰۰

وضعیت فهرست نویسی:

فیا

موضوع:

فساد -- پیشگیری

موضوع:

Corruption -- Prevention

موضوع:

فساد -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع:

Corruption - Religious aspects -- Islam

موضوع:

عدالت اجتماعی

موضوع:

Social justice

رده بندی کنگره:

HV۶۷۶۸/م۴م۲ ۱۳۹۷

رده بندی دیویی:

۱۶۸/۳۶۴

شماره کتابشناسی ملی:

۵۵۵۶۴۷۹

تهران: میدان امام حسین (ع) - بن بست برخوردار - پلاک ۳ - واحد ۳

تلفن: ۰۲۱-۷۷۶۸۰۰۵۶

آدرس و تلفن نویسنده: ۰۹۱۲۲۱۷۴۸۲۲ - moradzadeh583@gmail.com

همه حقوق محفوظ است

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول) ماهیت و ابعاد فساد و مبارزه با آن	۱۳
گفتار ۱- ماهیت مفاهیم کلیدی	۱۵
یکم) گفتمان انقلاب اسلامی	۱۵
دوم) گفتمان اصلاحات - اعتدال	۲۰
سوم) عدالت	۲۲
چهارم) مبارزه با فساد	۲۸
پنجم) گفتمان	۳۳
گفتار ۲- ابعاد و عرصه‌های فساد	۳۹
اول) فساد سیاسی	۳۹
دوم) فساد قضایی	۴۶
سوم) فساد اداری	۴۶
چهارم) فساد اقتصادی	۵۶
پنجم) فساد فرهنگی و اخلاقی	۶۶
ششم) فساد اجتماعی	۷۳
فصل دوم) گفتمان و رویکرد انقلاب اسلامی در مبارزه با فساد	۷۹

- گفتار ۱- مبانی فکری عدالت و مبارزه با فساد در اسلام..... ۸۱
- گفتار ۲- اهداف و اصول اقتصادی اسلام معیار عدالت و فساد..... ۸۶
- گفتار ۳- عدالت و مبارزه با فساد در اندیشه و رفتار امام خمینی (ره)..... ۹۷
- گفتار ۴- عدالت و مبارزه با فساد در اندیشه و رفتار آیت‌الله خامنه‌ای..... ۱۰۵
- گفتار ۵- عدالت و مبارزه با فساد در قوانین جمهوری اسلامی..... ۱۱۳
- گفتار ۶- اقتصاد متاثر از پیشرفت درون‌زا و توسعه پایدار..... ۱۱۹
- گفتار ۷- نقش بخش‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی..... ۱۳۰
- گفتار ۸- انقلاب فرهنگی و تحول اساسی در علوم انسانی..... ۱۳۵
- گفتار ۹- کارآمدی رمز اجرای عدالت و ناکارآمدی مصداق فساد..... ۱۳۹
- فصل سوم) زمینه‌ها و بسترهای ایجاد و گسترش فساد..... ۱۵۳**
- گفتار ۱- بسترها و زمینه‌ها فکری و عملکردی فساد سیاسی..... ۱۵۶
- گفتار ۲- بسترها و زمینه‌های فکری و عملکردی فساد اقتصادی..... ۱۶۱
- گفتار ۳- پیشینه شکل‌گیری و عادی‌سازی فساد..... ۱۶۲
- گفتار ۴- زمینه‌ها و علل فساد در نگاه اندیشمندان غربی..... ۱۶۷
- گفتار ۵- زمینه‌ها و علل فساد از دیدگاه اسلام..... ۱۶۹
- گفتار ۶- زمینه‌ها و علل و عوامل فساد در جمهوری اسلامی..... ۱۷۵

- گفتار ۷- آفت‌ها و آسیب‌ها بستر ساز فساد و تبعیض..... ۱۸۲
- گفتار ۸- چالش‌ها و موانع بستر ساز فساد و تبعیض..... ۱۹۲
- فصل چهارم) علت‌ها و عوامل گسترش و عادی‌سازی فساد..... ۲۰۵
- گفتار ۱- علم شناسی فساد در رهیافت‌ها و رویکردهای مختلف..... ۲۰۸
- گفتار ۲- تبعیض و مسامحه در برخورد با عوامل فساد..... ۲۱۲
- گفتار ۳- ضعف رواداری در بازاریابی و مبارزه با فساد..... ۲۱۳
- گفتار ۴- وضعیت فرهنگی و مجاری اجتماعی..... ۲۱۹
- گفتار ۵- یقه سفیدها عامل ایجاد و گسترش فساد..... ۲۲۱
- گفتار ۶- وابستگی به غرب و تقلید از نظریات و الگوها و روش‌های آن..... ۲۲۴
- گفتار ۷- ناکارآمد سازی و کاهش کارآمدی نظام..... ۲۲۶
- گفتار ۸- علت‌ها و عوامل فساد از دیدگاه اسلام..... ۲۲۹
- فصل پنجم) وظایف و عملکرد دستگاه‌ها و نهادها در مبارزه با فساد..... ۲۳۹
- گفتار ۱- نقش رهبری معظم انقلاب در مبارزه با فساد..... ۲۴۲
- گفتار ۲- نقش قوه قضاییه در مبارزه با فساد..... ۲۴۸
- گفتار ۳- نقش رسانه‌ها در مبارزه با فساد..... ۲۵۳
- گفتار ۴- نقش نخبگان و سازمان‌های مردم‌نهاد در مبارزه با فساد..... ۲۵۷

گفتار ۵- وظیفه و نقش دولت در مبارزه با فساد.....	۲۶۰
گفتار ۶- نقش مجلس شورای اسلامی در مبارزه با فساد.....	۲۶۶
گفتار ۷- نقش مردم در مبارزه با فساد.....	۲۶۸
گفتار ۸- نقش سایر دستگاه‌ها در مبارزه با فساد.....	۲۶۹
خاتمه) راهکار احراز عدالت و نهادینه شدن مبارزه با فساد.....	۲۷۱
دسته یکم) وظایف مسئولان نظام جمهوری اسلامی.....	۲۷۳
دسته دوم) وظایف مردم.....	۲۸۰
دسته سوم) وظایف نخبگان و رسانه‌ها.....	۲۸۱
دسته چهارم) وظایف همگانی.....	۲۸۳
دسته پنجم) راهبردهای اساسی در نقشه راه مسئولان کشور.....	۲۸۸
فهرست منابع.....	۳۱۳

مقدمه

اسلام دین هدایت و کمال و تقرب انسان به خداوند است و چنانچه به درستی به اجرا دربیاید سعادت و خوشبختی دوجهان را برای بشریت رقم می‌زند، آموزه‌های انسان‌ساز و حیات‌بخش قرآن کریم الگوی کامل برای انسان‌سازی و حیات طیبه و تشکیل جامعه آرمانی نمونه و تمدن اندثال و امن و پرنعمت می‌باشد. اسلام ناب محمدی (ص) به موازات بیان ارزش‌ها و دستورالعمل‌های ایجابی و بایسته‌ها برای تشکیل جامعه نمونه، همواره خط قرمزها و آسیب‌ها و موانع و نهی‌ها را به جامعه مطلوب را نیز با تمام جزئیات به درستی تشریح نموده است. موانع و نهی‌ها در شکل‌های مختلف قابل دسته‌بندی و تبیین هستند اما خطرناک‌ترین آسیب و آفتی که جامعه بشری را به انحطاط می‌کشاند و تمدن را با هر قدمت و گستره‌ای به نابود سوق می‌دهد و انسان و جامعه بشری را از مسیر سعادت و پیشرفت منحرف می‌گرداند؛ فساد است. فساد سیاسی، فساد فرهنگی، فساد اقتصادی، فساد اخلاقی و ولنگاری فرهنگی، فساد اجتماعی، فساد اداری، فساد حقوقی و قضایی و موارد و شقوقی از این قبیل، هر یک به شکلی نظام و تمدن اسلامی را به پادشاهی می‌کشد.

انقلاب اسلامی ایران؛ پرچمدار اسلام ناب محمدی (ص) در عصر حاضر و احیای سیره پیشوایان معصوم (ع) و تحقق بیداری اسلامی است، با فقر و فساد و تبذیر و ستمگری و استثمار در ایران و جهان به مبارزه برخاسته است تا انسان را در مسیر اعلی‌آفرینش و فطرت خدادادی خود و سنت‌های الهی حاکم بر خلقت قرار دهد و اسلام و قرآن و سیره اهل بیت (ع) را به متن زندگی مردم بازگرداند. چنین آرمان و ارادای درگرو مبارزه همه‌جانبه با فساد است. سلامت نظام سیاسی و مسئولان آن و مبارزه بی‌امان با فساد موجب الهام بخشی بیش‌ازپیش پیام‌های انقلاب اسلامی و گسترش آن در جهان می‌گردد. بشر امروز در عصر خستگی روحی و ناامیدی از جهان‌بینی‌ها و ایدئولوژی‌های بشری به سر می‌برد و دنبال الگوی جایگزین می‌گردد.

گرایش ملت‌ها و نخبگان جهان به معنویت و عدالت و اسلام‌خواهی اکنون بیش از هر زمانی مشهود می‌باشد. رفتارهای جنون‌آمیز قدرت‌های بزرگ و نظام سلطه‌گر برای گسترش فساد و انحراف و جنگ و ناامنی در نقاط مختلف جهان به‌ویژه در ممالک اسلامی زیست اجتماعی بشر را به مخاطره انداخته و برای جلوگیری از الگو شدن انقلاب اسلامی به هر بحران و دسیسه‌ای چنگ می‌زند؛ بنابراین، مبارزه با فساد اولویت اصلی متدینان و نیروهای انقلاب خواهد بود. اگر ارزش‌های اسلام و ارزش‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی معیار و نقشه راه قرار گیرد در رأس آن‌ها، عدالت و رفتار و اقدام عادلانه قرار دارد و نقطه مقابل آن‌که شامل فساد است ارزش‌ها و فساد و تبعیض می‌باشد. جمهوری اسلامی به حکم اسلامی و انقلابی بودن باید در اجرای حداکثری عدالت بکوشد و با قاطعیت با مظاهر فساد و ظلم و تبعیض مقابله کند.

یکی از موضوعات مهم و اساسی که در متن مبارزات انقلابی مردم ایران علیه رژیم طاغوت مطرح بود و در گفتمان انقلاب اسلامی نیز جایگاه مهمی پیدا کرد بحث مربوط به مبارزه با فساد و عادی شدن آن می‌باشد. مباحث مربوط به فساد با هشدارها و بیانات مقام معظم رهبری از دوران سازندگی به‌ویژه در سال‌های مجلس ششم کلید خورد. در طول حیات جمهوری اسلامی ایران همواره مبارزه با فساد و تلاش رای اجرای عدالت در دستور کار است و فرمان ۸ ماده‌ای رهبر معظم انقلاب در خصوص مبارزه جدی با فساد و اجرای عدالت نشان از اهمیت و جایگاه این مهم در جمهوری اسلامی دارد.

باوجود اراده مبارزه با مفاصد اقتصادی بخصوص در دهه ۷۰ به تدریج و از اوایل ۱۳۷۰ به‌وفور شاهد شکل‌گیری مواردی از فساد در عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی بودیم و علاوه بر افزایش انتقادات رهبر معظم انقلاب و نارضایتی مردم، مطبوعات و رسانه‌ها نیز از اواخر دهه ۷۰ به‌نقد و تخطئه آن می‌پرداختند. به تدریج و با شروع دهه ۸۰ مطالبات مردمی در خصوص مبارزه با فساد افزایش یافت تا جایی که مقام معظم رهبری پی‌درپی بدان هشدار دادند و اصولاً مبارزه با فساد تبدیل به مطالبه ملی گشت. این مطالبات به‌اندازه‌ای اهمیت یافت که در جریان انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۴ در شعارها و میتینگ‌های انتخاباتی بیشترین تأکید بر مبارزه با فساد و عدالت محوری بود و مورد اقبال عمومی قرار گرفت.